

SÁNG TẠO QUẦN CHÚNG - NGUỒN LỰC DỒI DÀO

NGUYỄN HỒNG HÀ

Vụ Phát triển KH&CN Địa phương, Bộ KH&CN

Hiện tại, ở nước ta chưa có số liệu thống kê đầy đủ về các công trình sáng tạo của quần chúng, nên cũng chưa có phân tích, đánh giá cụ thể và chính xác về hiệu quả, giá trị kinh tế - xã hội của các công trình sáng tạo này. Tuy nhiên, qua thực tế cho thấy những lợi ích thiết thực của các công trình sáng tạo phong phú của quần chúng đã góp phần tạo ra công nghệ mới, sản phẩm mới, mang lại năng suất lao động mới, chất lượng và hiệu quả trong hoạt động sản xuất và đời sống, tạo thành những tiến bộ kỹ thuật phổ cập trong vùng và lan tỏa nhanh trong toàn quốc, có những sản phẩm đã được xuất khẩu ra nước ngoài.

Trong thời gian qua, hoạt động khoa học, công nghệ và đổi mới, sáng tạo được triển khai mạnh mẽ tại các địa phương. Nhiều công trình sáng tạo quần chúng đã nhanh chóng được ứng dụng vào thực tiễn đời sống vì những giá trị mang lại từ việc cải tiến công cụ lao động, cơ giới hóa sản xuất, nâng cao năng suất, chất lượng sản phẩm, hàng hóa, giải phóng sức lao động nặng nhọc, sử dụng tiết kiệm năng lượng, vật liệu, vật tư... trong đó đã có những kết quả sáng tạo được trao tặng giải thưởng tại một số cuộc thi; được cấp văn bằng bảo hộ... Đây là một nguồn lực dồi dào, rộng khắp trên mọi vùng, miền của đất nước, đúng như khẳng định tại Hiến pháp năm 2013: “Trải qua mấy ngàn năm lịch sử, nhân dân Việt Nam lao động cần cù, sáng tạo, đấu tranh anh dũng để dựng nước và giữ nước...”. Trong thực tiễn, quá trình từ nghiên cứu khoa học đến hoạt động sản xuất kinh doanh đã minh chứng sáng tạo không giới hạn ở trình độ học vấn, giới

tính, tuổi tác nên với một quốc gia có trên 90 triệu dân thì hoạt động sáng tạo của quần chúng là một nguồn lực dồi dào và được luật pháp bảo hộ, “mọi người có quyền nghiên cứu khoa học và công nghệ (KH&CN), sáng tạo văn học, nghệ thuật và thụ hưởng lợi ích từ các hoạt động đó”.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nói: “Khoa học phải từ sản xuất mà ra và phải trở lại phục vụ sản xuất, phục vụ quần chúng nhằm nâng cao năng suất lao động và không ngừng cải thiện đời sống của nhân dân, bảo đảm cho chủ nghĩa xã hội thắng lợi” (Hồ Chí Minh toàn tập, Tập 11, tr.78). Luật KH&CN 2013 đã quy định: “Khuyến khích hoạt động sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, hợp lý hóa sản xuất và đổi mới sáng tạo”. Hiện tại, ở nước ta chưa có số liệu thống kê đầy đủ về các công trình sáng tạo của quần chúng nên cũng chưa có phân tích, đánh giá cụ thể và chính xác về hiệu quả, giá trị kinh tế - xã hội của các công trình sáng tạo này, tuy nhiên, qua thực tế cho thấy những lợi ích thiết thực của

các công trình sáng tạo phong phú của quần chúng đã góp phần tạo ra công nghệ mới, sản phẩm mới, mang lại năng suất lao động mới, chất lượng và hiệu quả trong hoạt động sản xuất và đời sống, tạo thành những tiến bộ kỹ thuật mới phổ cập trong vùng và lan tỏa nhanh trong toàn quốc, có nhiều sản phẩm đã được xuất khẩu ra nước ngoài như: máy gọt vỏ dừa tươi của ông Lê Tân Kỳ; máy sạ hàng, máy phun thuốc dùng trong nông nghiệp của ông Nguyễn Văn Dũng; lò sấy lúa của ông Dương Xuân Quả...

Tháng 4.2015, qua lựa chọn, đề xuất từ các địa phương về các gương sáng tạo quần chúng tiêu biểu, đã có trên 250 công trình được ghi nhận và tôn vinh từ thực tiễn ứng dụng. Tiêu biểu như: ông *Phạm Thanh Liêm* ở Đồng Tháp đã sáng tạo máy sạ hàng, máy phun thuốc, máy gặt đập liên hợp. Thiết bị được cải tiến từ chiếc máy xới tay, thay giàn xới bằng thùng chứa hạt hình trụ có các hàng lỗ (có thể điều chỉnh) trên thân được lắp trên trục quay;

Máy sạ hàng của ông Phạm Thanh Liêm

mỗi đầu lắp một bánh xe được kéo thông qua trục quay sẽ dẫn động thùng chứa hạt quay, và qua các lỗ hạt rơi xuống thành hàng. Máy còn có thêm công dụng phun thuốc. Trong 6 năm qua (2009-2015), máy đã được ứng dụng rộng rãi trong nông nghiệp, được nhiều người tin tưởng sử dụng và được thương mại hóa với số lượng cung cấp cho thị trường trong và ngoài nước khoảng 1.000 máy, trong đó 30% đã được xuất khẩu sang các nước như Mozambique, Campuchia, Nigeria. Ông *Nguyễn Văn Nhân* ở Thừa Thiên - Huế đã chế tạo máy ấp trứng có thể ấp nở các loại trứng gia cầm, chim cút, đà điểu, loại nhỏ nhất có năng suất ấp nở 300 trứng gà, loại lớn nhất 14.000 trứng gà với giá thành từ 5 triệu đến 90 triệu đồng/máy. Máy ấp trứng được đánh giá là có tính ứng dụng cao, có hiệu quả kinh tế, được nhiều người sử dụng, đánh giá tốt, đã được thương mại hóa thành công

ở nhiều tỉnh, thành phố trong cả nước và đã được xuất khẩu sang Lào, Campuchia; đem lại doanh thu cho gia đình ông 2 tỷ đồng/năm. Ông *Nguyễn Văn Chiến* ở Hậu Giang đã giúp cho nhiều hộ dân ở huyện Châu Thành, tỉnh Hậu Giang thoát nghèo bền vững và bắt đầu quen với mô hình làm ăn tập thể nhờ áp dụng tiến bộ kỹ thuật làm giống và trồng thành công chanh không hạt theo quy trình VietGAP với trên 17,2 ha, sau đó theo quy trình GlobalGAP với diện tích 13,2 ha. Hiện nay, HTX của ông không chỉ bao tiêu hết sản phẩm chanh không hạt của các thành viên mà còn bao tiêu cho cả 297 hộ nông dân trong vùng với diện tích tổng cộng gần 200 ha. Ngoài việc cung ứng cây giống, thu mua chanh tươi, HTX còn xử lý được sản phẩm sau thu hoạch bằng công nghệ lạnh đông, làm nước giải khát từ chanh muối, nước trái cây ép. HTX cũng đã đầu tư xây dựng hệ thống

kho lạnh để dự trữ chanh khi vào chính vụ. Đến nay, thị trường tiêu thụ của HTX chủ yếu là Công ty Samsan (TP Hồ Chí Minh), Công ty Ecofarm, Công ty Hà Lan xuất khẩu sang Singapore và Liên hiệp HTX Co.op (TP Cần Thơ, TP Hồ Chí Minh).

Nhiều công trình đang được “những nhà sáng tạo không chuyên nghiệp” hàng ngày, hàng giờ say sưa, miệt mài sáng tạo để giúp ích cho gia đình mình và cộng đồng xã hội, được xuất phát từ thực tiễn đời sống, đã và đang quay lại phục vụ thiết thực cho đời sống. Hỗ trợ cho hoạt động này, Nhà nước đã ban hành các văn bản pháp luật nhằm khuyến khích sáng tạo của người dân như: Nghị định số 13/2012/NĐ-CP ngày 2.3.2012 của Chính phủ ban hành Điều lệ sáng kiến, Thông tư số 18/2013/TT-BKHCN ngày 1.8.2013 của Bộ KH&CN hướng dẫn thi hành một số quy định của Điều lệ sáng kiến và một số văn bản có liên quan khác. Hệ thống văn bản này đã tạo ra một khung pháp lý thúc đẩy hoạt động sáng tạo phát triển. Bên cạnh đó còn có sự hỗ trợ về kinh phí, tư vấn, đào tạo... của Chương trình đối tác đổi mới sáng tạo Việt Nam - Phần Lan (IPP), Dự án đổi mới sáng tạo hướng tới người có thu nhập thấp giai đoạn 2013-2018 (FIRST) do WB tài trợ, Quỹ đổi mới công nghệ quốc gia... Bộ KH&CN cũng đã phối hợp với nhiều cơ quan truyền thông nhằm tuyên truyền cho người dân biết về các thành quả sáng tạo và qua đó khuyến khích mọi cá nhân tham gia hoạt động này. Điển hình là Cuộc thi nhà sáng chế, Chuyên mục “chắp cánh thương hiệu” trên VTV và nhiều chương

Bộ trưởng Bộ KH&CN Nguyễn Quân và Trưởng ban Khoa giáo Đài Truyền hình Việt Nam Phạm Việt Tiến trao giải thưởng Cuộc thi nhà sáng chế

trình tuyên truyền liên quan tới sở hữu trí tuệ...

Hàng năm, các cuộc thi sáng tạo khoa học và kỹ thuật đều được tổ chức tại các địa phương đã kịp thời phát hiện những nhân tố mới, điển hình mới để vinh danh, hỗ trợ và góp phần kết nối các tác giả sáng tạo với cộng đồng, nhất là các doanh nghiệp, các đối tác tìm kiếm đầu tư. Điều này đã góp phần thực hiện việc thu nạp các nguồn lực sáng tạo vào công cuộc phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

Từ sự cởi mở, đón nhận của xã hội, của cộng đồng và vai trò của truyền thông cùng hành lang pháp lý mà hoạt động hỗ trợ ban đầu đã góp phần động viên, khuyến khích tất cả mọi người, mọi thành phần tham gia hoạt động sáng tạo. Ở các địa phương, các Sở KH&CN cũng đã tích cực phát hiện và có các giải pháp hỗ trợ cụ thể đối với các hoạt động sáng tạo của quần chúng như: hỗ

trợ hoàn thiện sản phẩm, đăng ký quyền sở hữu trí tuệ, thúc đẩy quá trình thương mại hóa sản phẩm...

Mặc dù đã đạt được những kết quả rất đáng khích lệ, nhưng hoạt động sáng tạo không chuyên của quần chúng còn gặp một số khó khăn về tìm kiếm nguồn lực để hỗ trợ, các văn bản luật pháp chưa cho phép các cơ quan nhà nước dùng ngân sách hỗ trợ trực tiếp cho người dân, mà phải trông vào xã hội hóa; việc thử nghiệm về kỹ thuật cho các công trình sáng tạo trước khi đưa vào vận hành sử dụng thành hàng hóa chưa phải nền tảng kỹ thuật địa phương nào cũng có đủ điều kiện; việc thiết lập hồ sơ đăng ký bản quyền chưa có nhiều tổ chức chuyên nghiệp thực hiện...

Do đó, việc phối hợp giữa Liên hiệp các Hội Khoa học và Kỹ thuật Việt Nam, Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam và Trung ương Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh để thực hiện

các biện pháp nhằm đẩy mạnh phong trào thi đua lao động sáng tạo, thúc đẩy việc công bố, phổ biến, áp dụng rộng rãi các sáng tạo mang lại lợi ích thiết thực cho tác giả và cho xã hội đang khơi dậy một nguồn lực dồi dào trong phát triển. Cùng với đó, các Sở KH&CN địa phương đang tiếp tục triển khai các biện pháp nhằm thúc đẩy hoạt động sáng tạo như: phối hợp với các cơ quan, tổ chức đẩy mạnh phổ biến các sáng tạo có giá trị, định kỳ tổ chức tổng kết hoạt động sáng tạo, quan tâm đến các tác giả là người đứng đầu cơ sở được công nhận từ các giải thưởng sáng tạo, hướng dẫn, giúp đỡ các tác giả sáng tạo về thủ tục đăng ký xác lập quyền sở hữu trí tuệ đối với các giải pháp có khả năng được bảo hộ; tư vấn, hỗ trợ cung cấp thông tin cho các tác giả trong việc tạo ra, hoàn thiện sản phẩm sáng tạo của mình, làm đơn yêu cầu công nhận sáng tạo trên cơ sở đề nghị của tác giả.

Tin tưởng rằng, với sự quan tâm, khuyến khích kịp thời của Đảng và Nhà nước, các địa phương cùng các ngành hữu quan, các tổ chức chính trị - xã hội, hội nghề nghiệp và sự đam mê, nỗ lực của cá nhân các nhà sáng tạo không chuyên nghiệp, chúng ta sẽ có thêm nhiều thành tựu KH&CN mới mẻ, kịp thời và hiệu quả, đóng góp cùng các nhà khoa học, nhà công nghệ và toàn xã hội đưa nền kinh tế nước nhà ngày càng phát triển và hội nhập mạnh mẽ trong giai đoạn tới ✍

Nhằm tôn vinh, khuyến khích hoạt động sáng tạo trong quần chúng nhân dân, nhân Ngày Khoa học và Công nghệ Việt Nam (18.5), Bộ Khoa học và Công nghệ tổ chức Cuộc gặp mặt các nhà sáng chế không chuyên nghiệp trên toàn quốc. 63 đại biểu tiêu biểu đã được mời tham dự. Nhân sự kiện này, Tạp chí Khoa học và Công nghệ Việt Nam xin giới thiệu một số gương mặt trong số các đại biểu tham dự Cuộc gặp mặt. Đến với Cuộc gặp mặt, họ không chỉ mang theo nhiệt huyết sáng tạo mà còn có cả những tâm tư, nguyện vọng mong muốn chia sẻ với các nhà quản lý, những người cùng chung niềm đam mê và toàn xã hội.

Ân nhân của hàng chục ngàn bệnh nhân bỏng

Từ bài thuốc nam gia truyền bén duyên với "nghệ thuật chữa bỏng"

Hơn 30 năm trước, trong một lần tham gia chiến đấu bảo vệ biên giới của Tổ quốc, anh lính trẻ Đào Viết Toàn đã bị thương nặng. Trong bệnh án còn ghi rõ: chấn thương sọ não, vỡ nát bánh chè chân phải, gãy xương sườn phải, mất toàn bộ hai cơ đùi và cơ mông, mất mắt trái, mất xương bàn chân phải, xẹp hai đốt sống D11, D12, bỏng... Hai năm sau đó là khoảng thời gian khủng khiếp nhất đối với người thương binh trẻ. Anh phải trải qua gần 10 cuộc phẫu thuật, chịu đựng những cơn đau xé da, xé thịt... Anh tâm sự "Nỗi đau đớn đã đẩy sức chịu đựng lên đến tận cùng, tôi như mấp mé bên bờ vực thẳm, chính vì vậy sau này tôi rất thấu hiểu và đồng cảm với nỗi đau của bệnh nhân".

Sau thời gian dài điều trị, sức khỏe của anh dần tốt lên, riêng chỉ có vết thương ở chân dù đã được ghép da mấy lần nhưng không khỏi mà còn bị hoại tử đến lộ xương. "Có bệnh thì vái tứ phương", khi nghe các bác sĩ Bệnh viện 103 giới thiệu về sự cù Thich Đàm Lương ở chùa Trắng (Hữu Lễ, Hữu Hòa, Thanh Trì, Hà Nội) có bài thuốc nam giúp sinh

cơ, nuôi thịt điều trị vết thương, vết bỏng rất hiệu quả, anh đã tìm đến nơi xin sự cù giúp. Thấy anh là người có nghị lực, có tâm và có tố chất tốt để trở thành thầy thuốc, sự cù đã không chỉ chữa khỏi bệnh mà còn nhận anh làm con nuôi và truyền dạy cho anh bài thuốc nam gia truyền.

Năm 1987, anh Toàn trở về điều dưỡng tại gia đình (xã An Quý, huyện Quỳnh Phụ, tỉnh Thái Bình). Với bài thuốc quý và các kiến thức y học tích lũy được, anh đã chữa khỏi cho nhiều người trong vùng không may bị bỏng. Tiếng lành đồn xa, bệnh nhân tìm đến nhờ anh chữa trị ngày càng đông. Với sự giúp sức của gia đình, đặc biệt là người vợ (một cựu thanh niên xung phong), anh đã dành cả ngôi nhà tình nghĩa của mình làm nơi điều trị nội trú. Hàng tập hồ sơ bệnh án còn ghi rõ bệnh nhân của anh đến từ nhiều vùng miền của đất nước: Vi Thị Tình 29 tuổi (Xuân Thắng, Thường Xuân, Thanh Hóa) bỏng gas vùng bụng, lưng, 2 tay; Đỗ Phúc Minh Khang 16 tháng tuổi (Tổ 16, Đề Thám, TP Thái Bình) bỏng nước sôi nửa người; Hồng Khánh Nhi 2 tuổi (Diễn Tân, Diễn Châu, Nghệ An) ngã vào lửa 2 tay bỏng nặng, 10 ngón tay gần như chín thịt... Trung bình mỗi

Anh Đào Viết Toàn đã được Đảng và Nhà nước trao tặng nhiều phần thưởng và danh hiệu cao quý: Huân chương Lao động hạng Nhì và hạng Ba; Chiến sỹ thi đua toàn quốc năm 2014 và rất nhiều Bằng khen, Giấy khen của các bộ/ngành.

năm cơ sở của anh điều trị từ 1 đến 2 ngàn ca bỏng. Tính đến nay anh đã chữa khỏi cho 24.119 ca. Ngoài việc vượt qua nỗi đau thân thể của chính mình để ngày đêm chăm sóc bệnh nhân, anh còn hết lòng hỗ trợ bệnh nhân nghèo, các cháu nhỏ, người cao tuổi, các đối tượng chính sách như mẹ Việt Nam anh hùng, thân nhân liệt sỹ, thương/bệnh binh... bằng cách miễn tiền thuốc, tiền công, chi phí lưu trú... với tổng số tiền hơn 6 tỷ đồng.

Kế thừa để sáng tạo và phát triển

Trong căn phòng khách được treo rất nhiều Bằng khen, Giấy khen các loại, anh Toàn cho biết: dựa trên nền tảng của bài thuốc nam gia truyền, anh liên tục tìm tòi, sáng tạo để bài thuốc hiệu quả hơn, phục vụ bệnh nhân tốt hơn.

Trước kia, bài thuốc cổ được sử dụng chung cho mọi đối tượng bằng các loại lá già nát hoặc nấu thành cao nên mất nhiều thời gian chế thuốc cũng như chữa bệnh. Từ năm 1982 đến 1987, anh Toàn đã bổ sung thêm dược liệu, cải tiến phương pháp bào chế... để sản xuất thuốc mỡ sinh cơ phù hợp với mức độ nặng, nhẹ của người bệnh, phù hợp với từng lứa tuổi. Thuốc có ưu điểm nổi trội là khi bôi vào có cảm giác

địu mát, hạn chế cơn đau, vết thương không bị nhiễm trùng, da nhanh tái tạo... Nhờ đó việc điều trị rất hiệu quả, thời gian điều trị được rút ngắn, không để lại di chứng... Đến năm 2008, anh tìm ra phương pháp bôi thuốc trên gác tấm nước muối sinh lý vắt khô, giúp bệnh nhân bớt đau đớn khi thay băng (Giải pháp đã giành Giải Nhất Hội thi sáng tạo kỹ thuật tỉnh Thái Bình lần thứ V). Và mới đây, anh đã cho ra đời thêm sản phẩm mới là thuốc dưỡng da sau bỏng và một số loại thuốc dưỡng da thẩm mỹ. Tất cả đều được bào chế từ dược liệu cổ truyền như nghệ, lạc tiên, cây chìa vôi... Anh mong muốn trong tương lai, các sản phẩm y học cổ truyền sẽ được công nhận về mặt pháp lý để anh có thể sản xuất thuốc theo quy mô công nghiệp, phục vụ được nhiều người bệnh hơn, đặc biệt là với những người nghèo vì họ là đối tượng dễ bị tổn thương nhưng ít có điều kiện kinh tế để khắc phục hậu quả.

Tạm biệt anh, chúng tôi tin rằng nơi cõi Phật chắc hẳn sự cụ Thích Đàm Lương sẽ rất hài lòng với người học trò xuất sắc của mình - người không chỉ biết kế thừa mà còn sáng tạo và phát triển để bài thuốc gia truyền năm xưa đã và sẽ xoa dịu nỗi đau của hàng chục ngàn bệnh nhân bỏng trên khắp cả nước.

Anh Nguyễn Văn Nhân (huyện Phú Lộc, tỉnh Thừa Thiên - Huế) là người đã nghiên cứu và chế tạo thành công máy ấp trứng gia cầm cung cấp cho nhiều tỉnh/thành phố trong cả nước và xuất khẩu sang Lào, Campuchia. Sản phẩm máy ấp trứng do Công ty của anh sản xuất có giá thành thấp, dễ vận hành, thân thiện với môi trường, độ bền cao và tiết kiệm điện năng, trứng ấp có chất lượng ổn định, đã được bình chọn là một trong các sản phẩm nông thôn tiêu biểu của huyện Phú Lộc và tỉnh Thừa Thiên - Huế các năm 2011, 2013. Dưới đây là một vài tâm sự của anh với phóng viên Tạp chí.

Xin anh giới thiệu vài nét về sản phẩm máy ấp trứng gia cầm và những đặc tính ưu việt của nó?

Máy ấp trứng gia cầm của Công ty chúng tôi có năng suất ấp nở từ 300 trứng gà (loại nhỏ) đến 14.000 trứng gà (loại lớn nhất), phù hợp với mọi điều kiện thời tiết. Chiếc máy ấp trứng thế hệ thứ 6 mới ra đời với nhiều đặc tính ưu việt: dễ vận hành, thân thiện với môi trường, độ bền cao, trứng ấp có chất lượng ổn định, tiết kiệm điện năng tiêu thụ. Nếu so với các loại máy hiện bán trên thị trường, máy ấp trứng gia cầm của chúng tôi có công suất, tính năng, độ bền tương đương sản phẩm nhập khẩu từ CHLB Đức, Hà Lan, Nhật Bản trong khi giá thành chỉ bằng 1/2.

Anh có thể cho biết lý do của việc đầu tư nghiên cứu, chế tạo sản phẩm này?

Là thanh niên nông thôn như chúng tôi, ai cũng biết chăn nuôi, trồng trọt. Với ước mơ lớn hơn, tôi muốn làm nông nghiệp với quy mô

Cần có sự quan tâm hơn đối với đội ngũ hoạt động sáng tạo quần chúng

lớn để phù hợp với xu hướng thời đại. Năm 2003 tôi bắt đầu nghiên cứu máy ấp trứng với mong muốn hiện đại hoá công việc chăn nuôi của gia đình và đã thu được kết quả tốt. Từ thành công đó, và nhận thấy nhiều người cũng có nhu cầu về loại sản phẩm này nên tôi tiếp tục nghiên cứu, cải tiến và dần hoàn thiện dòng máy ấp trứng gia cầm quy mô gia đình phục vụ cho bà con ở địa phương. Tất cả sự thành công mà tôi có được là nhờ vào tinh thần làm việc nghiêm túc và ước mơ đem đến cho người nông dân một sản phẩm tiện ích nhất, hiệu quả kinh tế cao. Ước tính đến nay, thông qua việc sử dụng máy ấp trứng của Công ty chúng tôi, lợi nhuận của các hộ nông dân chăn nuôi gia cầm, sản xuất con giống lên đến hàng chục tỷ đồng.

Theo anh nguyên nhân chính giúp những người sáng tạo không chuyên đạt được thành công là gì?

Sản phẩm máy ấp trứng bán ra thị trường góp phần làm tăng thu nhập cho người nông dân và tạo nên nguồn cung giống ổn định ngay tại các địa phương, từ đó tạo thêm nhiều công ăn việc làm cho các nông hộ. Như vậy, giá trị kinh tế - xã hội là rất lớn. Tôi không thể hình dung mình sẽ có được thành công hôm nay. Có thể nói, sau hơn 10 năm trăn trở, để đạt được tâm nguyện của cá nhân mình, tôi đã có nhiều đêm thức trắng, bỏ bê công việc đồng

Máy ấp trứng do anh Nguyễn Văn Nhân thiết kế, chế tạo

áng của gia đình để suy nghĩ, trăn trở về việc phải cải tiến như thế nào để từng bộ phận của máy hoạt động cho hiệu quả như mong muốn. Từ kinh nghiệm bản thân tôi nhận thấy, thành công chỉ đến khi mình lao tâm khổ tứ và đam mê công việc, với quyết tâm đi đến sự hoàn hảo cuối cùng.

Anh có đề xuất gì với Nhà nước, địa phương trong việc hỗ trợ cho công việc của mình nói riêng và thúc đẩy hoạt động sáng tạo quần chúng nói chung?

Công việc đưa máy đến với nhiều người sử dụng lại là thách thức không dễ vượt qua đối với Công ty chúng tôi. Mong muốn của chúng tôi là đưa máy ấp trứng gia cầm có mặt trên tất cả các tỉnh/thành phố trong cả nước và khai thác tốt hai thị trường xuất khẩu là Lào và Campuchia. Dự định sắp tới của Công ty là mở rộng sản xuất máy phục vụ mạnh hơn cho xuất khẩu, bởi điều này sẽ không chỉ mang lại doanh số

lớn cho Công ty mà còn nhằm quảng bá, giới thiệu máy, từ đó góp phần khẳng định “thương hiệu Việt”. Tuy nhiên, nguồn lực hạn hẹp, còn hạn chế về nguồn thông tin và các cơ hội mở rộng giao thương cũng như việc khảo sát thị trường... là những trở ngại mà chúng tôi phải vượt qua.

Tôi mong rằng, Nhà nước có sự quan tâm hơn nữa đối với đội ngũ hoạt động sáng tạo quần chúng cũng như có chính sách khuyến khích các nhà đầu tư đầu tư cho hoạt động này, để chúng tôi có thể đưa nhiều hơn nữa sản phẩm sáng tạo của mình đến người dân. Bên cạnh đó, các cơ quan hoạt động trong lĩnh vực sở hữu trí tuệ và các địa phương cần tạo điều kiện trong việc đăng ký sáng kiến, sáng chế và bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ.

Xin cảm ơn và chúc anh có nhiều thành công hơn nữa.

Sáng chế là để phục vụ bà con

Là nhà sáng chế, rồi vì ham mê sáng tạo mà mở cửa hàng để bày bán, giới thiệu sản phẩm do mình làm ra để tiếp tục nuôi dưỡng đam mê và sáng tạo, anh Nguyễn Văn Hai được nhiều người dân ở TP Phan Thiết (tỉnh Bình Thuận) biết đến, mệnh danh là “nhà kinh doanh, nhà sáng chế”. Đối với những người như anh, sáng tạo không bao giờ là nhàm chán bởi nó giúp anh tạo thêm nhiều thiết bị, máy móc mới phục vụ cho bà con nông dân.

Anh Nguyễn Văn Hai bên chiếc máy tuốt củ lạc

Trở thành nhà sáng chế

Năm 15 tuổi, khi đang là thợ sửa chữa xe máy nhưng với sự đam mê nghiên cứu, thích khám phá, anh Nguyễn Văn Hai đã tự bỏ tiền ra mua một chiếc máy dầu đem “bổ” ra rồi lắp lại. Sau đó, anh bắt tay cải tiến các bộ phận của máy để chế tạo ra nông cụ phục vụ sản xuất nông nghiệp, như bơm tu huyết phục vụ nuôi tôm. Năm 1989, anh đã nghiên cứu, thiết kế và chế tạo thành công máy gặt, được nhiều người trong vùng tin tưởng sử dụng vì rất thích hợp cho sản xuất trên đồng ruộng của Bình Thuận. Năm 2005, lần đầu tiên anh đem máy tham dự Hội thi sáng tạo kỹ thuật tỉnh và đã được trao Giải Khuyến khích.

Năm 2006, anh tiếp tục nghiên cứu máy đa chức năng (xới, cày, gặt và bơm nước) và tham dự Hội thi sáng tạo kỹ thuật tỉnh Bình Thuận lần thứ II, được trao Giải Ba. Thành công tiếp theo của anh là chiếc máy tách hạt đậu phộng (lạc) với năng suất 180 công/ngày (tương đương 180 công lao động thủ công), tỷ lệ hạt vỡ nhỏ

hơn 1% và độ hao hụt gần như bằng 0. Chiếc máy này ngay lần đầu đến với Hội thi sáng tạo kỹ thuật tỉnh Bình Thuận lần thứ II đã được trao Giải Ba và 2 năm sau đó (2008) được trao Giải Nhì Hội thi sáng tạo kỹ thuật của tỉnh lần thứ III với những cải tiến so với chiếc máy trước. Anh cho biết, với chiếc máy đã cải tiến, khi sử dụng, người nông dân chỉ cần bỏ toàn bộ cây đậu phộng vào khay, máy sẽ tự tách riêng hạt và thân, lá, thuận tiện trong vận hành sử dụng. Sản phẩm này anh phải làm trong vòng 3 năm nhưng đã đem lại “thương hiệu” lâu dài vì “bán rất chạy”. Từ năm 2009, máy tách hạt đậu phộng của anh đã thu hút khách hàng là các hộ nông dân của các xã Hòa Thắng, Bắc Bình và Tiến Lợi thuộc TP Phan Thiết (Bình Thuận) và đến nay đã mở rộng tới các tỉnh lân cận và các tỉnh xa hơn như: Long An, Quảng Bình...

Hình thành cơ sở sản xuất để có cơ hội tạo thêm nhiều sản phẩm sáng tạo

Cùng với Bằng độc quyền giải pháp hữu ích số 865 do Cục Sở

hữu trí tuệ cấp ngày 29.11.2010, với quyết tâm đem nhiều sản phẩm phục vụ khách hàng trong và ngoài tỉnh, anh bàn với gia đình thành lập Cửa hàng Nông - Ngư - Cơ Tuấn Loan tại TP Phan Thiết (tỉnh Bình Thuận) để có nơi trưng bày, giới thiệu máy móc thiết bị, tạo thuận lợi cho bà con ở các nơi đến tham quan. Nhờ có cơ sở kinh doanh này, anh cũng dễ huy động nhiều thợ cơ khí lành nghề trong vùng tham gia sản xuất các máy theo đặt hàng. Khách hàng đến với cửa hàng ngày càng đông. Với niềm vui được phục vụ bà con xa gần, anh lại tiếp tục thử nghiệm và sau không ít lần thất bại, anh đã tìm ra Giải pháp sáng tạo đa năng 4 trong 1 (phun thuốc trừ sâu, cứu hỏa, bơm nước và phát điện). Năm 2012, anh đã được Hội Nông dân Việt Nam tặng Giải Nhì cho sáng kiến cải tiến máy và thiết bị phục vụ cho nông nghiệp, Bằng khen của Bộ KH&CN tham gia Chợ công nghệ và thiết bị quốc tế Việt Nam 2012 cho giải pháp sáng tạo đa năng 4 trong 1. Anh chia sẻ, giải pháp này xuất phát từ nhu cầu của bà con nông dân là luôn cần có loại

máy phun thuốc trừ sâu gọn nhẹ, an toàn khi sử dụng cùng với ý tưởng của anh tích hợp các tính năng kỹ thuật vào trong một chiếc máy để có thể phục vụ cùng một lúc các công việc của nhà nông.

Mặc dù được vợ mệnh danh là “chông pha” (chồng phá), nhưng niềm đam mê vẫn không ngừng thôi thúc anh tiếp tục sáng tạo và gặt hái những thành công mới. Năm 2014, hệ thống tưới nước cho gốc và ngọn cây ăn quả được anh hoàn thành, giúp tưới phun mưa để rửa sương muối và bụi bẩn cho cây, không chỉ đem lại doanh thu 2 tỷ đồng/năm mà còn đem lại cho anh nhiều giải thưởng khác như: Giải Khuyến khích Hội thi sáng tạo kỹ thuật toàn quốc lần 11 (do Liên hiệp các Hội KH&KT Việt Nam tổ chức); Giải Ba Hội thi sáng tạo kỹ thuật tỉnh lần thứ IV; Giấy chứng nhận của Ban Tổ chức Chương trình khảo sát sản phẩm tin cậy, dịch vụ hoàn hảo,

nhãn hiệu ưa dùng (năm 2014); Giấy Chứng nhận sản phẩm công nghiệp nông thôn tiêu biểu cấp tỉnh (năm 2014) của Chủ tịch UBND tỉnh; Giải Nhất tuần thứ 25 của Chương trình nhà sáng chế năm 2014... Anh vui vẻ cho biết, với giá thành thấp, dễ lắp đặt và sử dụng để canh tác, được tích hợp bộ điều áp, dễ dàng ứng dụng trên mọi địa hình của vùng sản xuất, nhất là địa hình vùng đồi núi, hệ thống tưới nước cho gốc và ngọn cây ăn quả của anh hoàn toàn có thể áp dụng cho nhiều loại cây trồng khác như cà phê, bắp cải.

Tiếp tục sáng tạo bởi đơn giản là để phục vụ bà con

Nói về những lần thất bại, anh nhớ lại: “Cái khó chính là mình không được học hành bài bản. Đam mê không thể giải quyết tất cả. Mình làm ‘độ’ là chính nên độ chính xác không cao, dẫn đến phải thử nghiệm nhiều lần. Nếu

không kiên trì thì sẽ không thể theo đuổi những ý tưởng mới luôn có trong đầu thôi thúc mình từng ngày”. Để được như hiện nay, Nguyễn Văn Hai phải mất gần 20 năm lam lũ kiếm sống và anh khẳng định, chưa bao giờ anh nghĩ là mình sẽ dừng lại. *Hệ thống tưới nước cho gốc và ngọn cây ăn quả* chắc chắn không phải là sản phẩm sáng tạo cuối cùng mà anh muốn cống hiến cho xã hội. Anh “khoe” với chúng tôi về sản phẩm 9 trong 1 đang được anh bắt đầu thử nghiệm. Đối với anh, cho dù đã gặp không ít thất bại và (như anh nói) sẽ tiếp tục thất bại nhưng không vì thế mà nản lòng, bởi người dân vẫn luôn cần anh, và vì đối với anh “Giải thưởng lớn nhất của cuộc đời mình chính là được bà con vỗ tay hoan nghênh khi các sản phẩm được cho ra lò”. Chia sẻ với chúng tôi, anh cho biết: “Mặc dù hiện nay Nhà nước chưa có các hỗ trợ trực tiếp về vốn cho những người hoạt động sáng tạo tự do như tôi nhưng chúng tôi luôn mong chờ sắp tới sẽ có... Bởi ở trong nước vẫn còn nhiều bà con nông dân, đặc biệt là các hộ nghèo ở các vùng, miền trên khắp đất nước chưa có điều kiện mua máy để dùng”. Chúng tôi cho rằng, những mong ước đó là hoàn toàn chính đáng, cần được Nhà nước và các ngành hữu quan quan tâm giải quyết.

Nhà sáng tạo “miệt vườn” Lê Phước Lộc

Sáng tạo bắt nguồn từ cuộc sống

Ở Tiền Giang, anh Lê Phước Lộc (tên thường gọi là Hai Đặng) đã trở thành người nổi tiếng vì là “cha đẻ” của hàng loạt sản phẩm hữu ích cho nhà nông. Sản phẩm “bước ngoặt” tạo nên thương hiệu Phước Lộc chính là cây kéo cắt tỉa đa năng. Đây cũng là sản phẩm mà anh tâm đắc nhất vì “sáng kiến nhỏ mà hiệu quả lớn” theo cả nghĩa đen và nghĩa bóng.

Sau nhiều năm đi suốt lúa thuê khắp miền Tây với chiếc thùng suốt di động tự chế tạo, anh chuyển hẳn sang nghề làm vườn. Khoảng năm 2000, anh trồng trên 7.000 m² cam sành. Mỗi lần chăm sóc, cắt tỉa cành hay thu hoạch rất vất vả vì phải leo trèo nguy hiểm, côn trùng chích... nhất là với những cành trên cao hoặc vươn xa ngoài nương nước. Để khắc phục khó khăn này, cây kéo cắt tỉa đa năng đã được anh cho ra đời. Kéo có thể cắt cao đến 5 m, cắt được cành 10-15 mm. Phương thức sử dụng đơn giản, chỉ cần bóp nhẹ như bóp phanh xe đạp bên dưới là đã cắt được cành ở trên cao, rất nhẹ nhàng, không tốn nhiều sức lực. Đặc biệt, kéo có thể dùng để cắt tỉa cành khô, quả thối, cành bị sâu...; hái quả (có thể dùng để hái quả chùm với lồng, hái quả to với kẹp dính, hái các loại quả khác với kẹp rời). Cây kéo cũng rất gọn nhẹ, dễ sử dụng, bảo quản, giá rẻ hơn nhiều so với các loại kéo ngoại nhập. Những năm gần đây, trung bình mỗi năm anh bán được khoảng 16.000 cây kéo cho các nhà vườn khắp cả nước.

Sáng kiến vòi phun nước tự động của anh cũng xuất phát từ

Anh Lê Phước Lộc tại xưởng sản xuất kéo cắt tỉa đa năng

Anh Lê Phước Lộc đã nhận nhiều giải thưởng tại các Hội thi sáng tạo kỹ thuật tỉnh Tiền Giang và toàn quốc, trong đó có Giải Nhất năm 2013. Nhiều năm liền, anh được công nhận là Nông dân sản xuất - kinh doanh giỏi, được nhận Bằng khen của Thủ tướng Chính phủ, UBND tỉnh, Bộ KH&CN, Trung ương Hội Nông dân... Năm 2013, anh vinh dự là nông dân duy nhất của tỉnh Tiền Giang được cử tham dự Hội nghị nông dân sản xuất - kinh doanh giỏi toàn quốc.

việc trồng cam. Anh Lộc trồng cam với kỹ thuật kéo cành xòe 4 bên để tạo tán rộng nên rất khó di chuyển máy tưới. Vì vậy, anh đã đặt ngầm đường ống dưới đất làm béc phun tưới tự động. Ưu điểm của sản phẩm là khi vận hành, áp lực nước phun từ trong ra, đẩy béc tự quay và rải nước đều từ trong ra ngoài với đường kính 12-15 m. Đặc biệt, do toàn bộ hệ thống được chế tạo bằng đồng thau nên béc có độ bền cao hơn hẳn sản phẩm cùng loại trên thị trường. Sáng chế này của anh cũng được nhiều nhà vườn ưa dùng với số lượng sản xuất và

tiêu thụ khoảng 5.000 chiếc/năm.

Ngoài 2 sản phẩm chính trên, anh còn sáng tạo ra nhiều nông cụ khác, giúp việc làm vườn được thuận tiện hơn, như máy dập lỗ màng phủ nông nghiệp (có thể tùy chỉnh việc đục lỗ theo nhu cầu cây trồng cụ thể, năng suất thay thế 8 lao động thủ công), cần bao trái (giúp người nông dân đứng dưới đất nhưng vẫn có thể bọc được quả non trên cành cao để chống lại các loại sâu, côn trùng, nấm bệnh...), cần thay bóng đèn trên cao. Tất cả các sản phẩm này đều xuất phát từ “đặt hàng” của chính bản thân anh và những người nông dân miền Tây quê anh.

Chia sẻ về sự hỗ trợ của các cơ quan quản lý, anh cho biết: “các sản phẩm tôi chế thành công đều được Sở KH&CN tỉnh giúp đăng ký độc quyền kiểu dáng công nghiệp tại Cục Sở hữu trí tuệ và được hỗ trợ quảng bá hình ảnh thông qua việc tham gia miễn phí các hội chợ, hội thi... Tính đến nay tôi đang sở hữu 3 bằng độc quyền kiểu dáng công nghiệp, 1 bằng độc quyền giải pháp hữu ích. Đây là những yếu tố rất quan trọng để tôi có thể phát triển lâu dài với các sáng tạo của mình”.

Cần bao trái

Vòi phun nước tự động

Bí quyết của thành công là... biết sợ thất bại

Mặc dù được coi là thành công trên con đường sáng chế nhiều công cụ, anh Lộc cũng thật thà tâm sự: “Nói về việc nghiên cứu, sáng tạo thì thú thật là tôi thất bại nhiều hơn thành công. Người ngoài chỉ thấy cái tôi thành công

nhưng người nhà mới biết những cái tôi thất bại”. Anh kể rằng đã từng bán hết vòng vàng của vợ để lấy tiền mua vật liệu về chế máy xới đất, máy gặt... nhưng kết quả không như mong muốn. Mỗi lần như vậy tiền của lại “đội nón ra đi”. Không muốn thấy cảnh gia đình nghèo đi vì mình, không có vốn đầu tư là anh dừng lại, chọn hướng đi theo những sản phẩm tốn ít kinh phí nhưng vẫn hữu ích và thỏa mãn được niềm đam mê sáng tạo. Cây kéo cắt tỉa chính là một lựa chọn khôn ngoan, đồng thời cũng là cái “duyên” của anh. Anh cho biết, để có được sản

phẩm kéo cắt tỉa bán rộng rãi như hiện nay, anh đã phải mất nhiều tâm sức. Những cây kéo đầu tiên anh chế tạo chỉ dùng được vài tháng là hỏng, vì vậy có thiết kế rồi anh phải làm thử nghiệm rất nhiều để tìm ra vật liệu thích hợp và hoàn thiện tính đa năng của sản phẩm sao cho vừa ý người sử dụng... “Ban đầu tôi chế kéo để xài thôi, cũng may là bà con thương nên cây kéo đắt hàng để tôi có tiền làm những cái khác” - anh cười nói.

Nói về kế hoạch trong tương lai, anh hồ hởi: “Có 2 cái máy tôi muốn chế, đó là máy lột vỏ dừa không và máy hút bụi ngoài lộ, nhưng chế mấy cái này nặng vốn lắm nên rất mong muốn được tài trợ. Nếu có tài trợ, tôi sẽ hướng dẫn các em trẻ tham gia để cùng làm ra nhiều sản phẩm hữu ích hơn cho bà con”.

Phạm Hoàng Thắng: LÀM SÁNG CHẾ KHÔNG CHUYÊN PHẢI CHẤP NHẬN HY SINH NHIỀU THỨ

Anh đã từng nhận nhiều giải thưởng, nhiều lần được đứng trên bục vinh quang..., vậy cuộc gặp gỡ với Bộ KH&CN và các nhà sáng chế không chuyên trên toàn quốc lần này có ý nghĩa như thế nào với anh?

Tôi coi buổi Gặp mặt các nhà sáng chế không chuyên nghiệp là món quà tặng rất ý nghĩa của Bộ KH&CN. Đúng là tôi đã từng nhận nhiều giải thưởng, nhiều lần được vinh danh, nhưng cuộc gặp gỡ lần này thật sự khác, nó mang đến cho tôi một cảm xúc hân hoan chờ đợi. Đây là lần đầu tiên Bộ KH&CN tổ chức cuộc gặp gỡ như thế này. Tôi sẽ được giao lưu với các nhà quản lý

Phạm Hoàng Thắng (Giám đốc Công ty TNHH MTV nhựa Hoàng Thắng, Cần Thơ) là chủ nhân của 3 sáng chế được Cục Sở hữu trí tuệ cấp văn bằng bảo hộ: Thiết bị gieo hạt, Xe phun xịt dung dịch, Máy gặt đập lúa. Trong đó sản phẩm Máy gặt đập lúa đã giành Giải Nhất cuộc thi Sáng chế 2013, với ưu điểm gọn nhẹ, dễ di chuyển trên đồng ruộng sinh lầy, cắt được lúa ngã đổ, ít bị hao hụt, giá thành rẻ. 3 sản phẩm này của nhà sáng chế Phạm Hoàng Thắng đã đồng hành cùng người nông dân từ khâu gieo sạ, chăm sóc đến khâu thu hoạch. Chúng không chỉ được ứng dụng rộng rãi trong nước, mà còn được xuất khẩu sang các nước có trồng lúa trong khối ASEAN, Bangladesh và một số nước châu Phi...

Anh Phạm Hoàng Thắng nhận Giải Nhất cuộc thi Sáng chế 2013 do Bộ trưởng Bộ KH&CN Nguyễn Quân trao tặng

và đặc biệt là các nhà sáng chế không chuyên như tôi trên toàn quốc. Sự kiện này đánh dấu mốc cho việc Bộ KH&CN nói riêng, Đảng và Nhà nước nói chung đã công nhận những sản phẩm của các nhà sáng chế không chuyên như chúng tôi cũng góp phần đem lại lợi ích thiết thực cho xã hội và chúng tôi cũng được tôn vinh chứ không phải chỉ có các nhà khoa học được đào tạo bài bản qua trường lớp. Đây là một động lực để chúng tôi tiếp tục nghiên cứu, sáng chế ra nhiều sản phẩm hơn nữa phục vụ cho sự nghiệp phát triển của đất nước.

Vừa là nhà sáng chế, vừa là chủ doanh nghiệp KH&CN đầu tiên của TP Cần Thơ, anh đã tiếp cận một chương trình hỗ trợ nào của Nhà nước chưa?

Tôi khởi nghiệp sáng chế trong lĩnh vực nghiên cứu chế tạo thiết bị máy móc hỗ trợ sản xuất nông nghiệp từ năm 2000. Suốt thời gian qua, doanh nghiệp của tôi đi lên từ kinh tế gia đình với quy mô nhỏ. Với sự nỗ lực nghiên cứu không ngừng nghỉ của bản thân và sự đoàn kết của tập thể anh

em trong Công ty, doanh nghiệp của tôi đã tạo được thương hiệu uy tín. Các sản phẩm của chúng tôi luôn đặt tính hiệu quả cho người sử dụng lên hàng đầu. Năm 2012, Công ty Hoàng Thắng đã được chúng nhận là doanh nghiệp KH&CN đầu tiên ở Cần Thơ, được Bộ KH&CN chúng nhận là Doanh nghiệp

đổi mới sáng tạo năm 2014. Mặc dù vậy, doanh nghiệp của tôi vẫn sản xuất với quy mô nhỏ hoạt động từ nguồn vốn tự có của gia đình nên chưa phát triển đúng với tiềm năng của những sáng chế đã có.

Ngày 10.3 vừa qua, Quý đổi mới công nghệ quốc gia đã đến TP Cần Thơ phổ biến về hoạt động của Quý trong việc hỗ trợ cho các doanh nghiệp đổi mới công nghệ, sản phẩm. Tôi nhận thấy đây là một cơ hội phát triển thuận lợi cho doanh nghiệp của mình, nếu được Quý hỗ trợ và bảo lãnh vay vốn thì doanh nghiệp của tôi sẽ phát triển theo phương diện hoàn toàn mới, không còn theo quy mô gia đình nữa mà theo quy mô công nghiệp. Qua sự hỗ trợ của Quý tôi cũng sẽ thực hiện được ước mơ, sự trăn trở của mình bao năm qua là nghiên cứu đưa vào thử nghiệm máy sấy di động giúp cho người nông dân tránh được hư hao tổn thất trong khâu bảo quản. Nhưng cái khó của tôi là có thể làm được nhưng không thể viết được một phương án hoàn chỉnh để thuyết phục Hội đồng quản lý

Quý theo quy định. Nếu được các nhà chuyên môn hỗ trợ, tư vấn lập dự án thì tôi tin chắc rằng những sáng chế thiết thực của mình sẽ thuyết phục được Quý hỗ trợ doanh nghiệp chúng tôi phát triển bền vững

Nếu được mời chia sẻ kinh nghiệm với những người có cùng niềm đam mê như anh tại hội nghị, anh sẽ nói gì?

Tôi nhận thức được rằng đổi mới sáng tạo là nền tảng vững chắc để xã hội phát triển phồn vinh hơn. Tuy nhiên, tôi cũng mong muốn các nhà sáng chế không chuyên hãy lưu ý: không sáng chế theo ý mình mà phải sáng tạo theo nhu cầu của xã hội. Con đường sáng tạo luôn gặp những khó khăn, thách thức,

Máy gặt đập thu hoạch lúa ngã đổ ở Trà Vinh

chúng ta phải vượt qua bằng lòng kiên trì, nhẫn nại, với niềm đam mê và quyết tâm cao, thậm chí chúng ta phải chấp nhận hy sinh lợi ích, hạnh phúc cá nhân mới biến được ước mơ thành hiện thực.

Xin cảm ơn và chúc anh có nhiều sản phẩm sáng tạo hơn nữa!